

Ryszard de Latour

Dział Militariów

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 15, 436-437

1986/1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- okres Cybulskiego, porcelana, ręcznie malowana, wys. 11, podst. 6,7 × 5,3, nr inw. MNKi/R/1621;
13. Figurka — Napoleon Bonaparte, Ćmielów, 1863–1887, okres Cybulskiego, porcelana, ręcznie malowana, wys. 17,6, śred. podst. 6,6, nr inw. MNKi/R/1622;
  14. Talerzyk — z motywem pejzażowym, Polska, Nieborów, manufaktura Radziwiłłów, 1880–1890, majolika, śred. 16,5, nr inw. MNKi/R/1606;
  15. Kobierczyk — typu „Serabend”, z medalionem i narożnikami oraz motywem kwiatnych botów w polu środkowym, Persja, XIX w., wełna, bawełna, wiązanie typu „giordes”, 121 × 85, nr inw. MNKi/R/1604;
  16. Skrzynia — typu skarbiec, malowana w motywy roślinne, Polska, XVII/XVIII w., blacha żelazna, polichromowana, 43 × 94 × 49, nr inw. MNKi/R/1595;
  17. Lichtarz — jednoświecowy, Kielce, Kozłowski, 1. poł. XIX w., srebro pr. 12, wys. 23,2, śred. podst. 9,4, waga 248 g, nr inw. MNKi/R/1600.

Anna Kwaśnik–Gliwińska

DZIAŁ MILITARIÓW

Zbiory Działu Militariów w roku 1984 wzbogaciły się o 24 eksponaty. Jednym z najcenniejszych obiektów jest miecz datowany na ok. 1630 r. (nr inw. MNKi/B/311), stanowiący najprawdopodobniej przykład tzw. sztuki mistrzowskiej wykonywanej przez kandydata na mistrza w cechu mieczników. Nie jest to już miecz służący jak dawniej do walki, a jedynie przedmiot mający udokumentować umiejętności kandydata zarówno w zakresie kucia głowni, jak oprawy miecza (trzon rękojeści, jelec, głowica). Wiele egzemplarzy powstałych jako sztuka mistrzowska przeznaczano następnie na ceremonialne miecze miejskie i prawdopodobnie prezentowany obiekt również spełniał taką funkcję. Swoją formą nawiązuje do przykładów późnogotyckich, dekoracja jest już jednak późniejsza. Bardzo podobny pod względem budowy głowicy i jelca jest późnogotycki miecz ze zbiorów Muzeum Czartoryskich w Krakowie. Posłużył on Janowi Matejce jako wzór przy malowaniu miecza komtura Henryka von Plauen w *Bitwie pod Grunwaldem*. Głownia miecza zakupionego do naszych zbiorów nabijana jest na zastawie srebrem w ornament roślinny, nad którym umieszczono czwórdzielną tarczę heraldyczną pod koroną. Herb do tej pory nie rozszyfrowany jest zapewne herbem miejskim i być może pozwoli w przyszłości ustalić proveniencję i historię tego ciekawego obiektu.

Na uwagę zasługują też niewątpliwie dwa pistolety francuskie AN XIII (nr inw. MNKi/B/317 i 318) będące na wyposażeniu wojsk Księstwa Warszawskiego, sygnowane na blachach zamkowych, a pochodzące z 1812 r. (o czym świadczy data wybita na lufach).

Nabyto również kilka szabel francuskich z przelomu XVIII i XIX w. w oprawach mosiężnych, w mosiężnych pochwach. Z końcem ery napoleońskiej kojarzy się szabla popularnie zwana Blüchersäbel, która weszła na stan uzbrojenia kawalerii pruskiej jako model z 1811 r. W takie właśnie szable uzbrojone były oddziały feldmarszałka Blüchera, które w decydującym momencie bitwy pod Waterloo przechyliły szalę zwycięstwa na korzyść koalicji. Szable M 1811 były dokładną kopią szabli angielskiej lekkiej kawalerii M 1796. W zbiorach posiadamy szable pruskie, toteż niewątpliwą okazją była możliwość zakupu pierwowzoru, czyli szabli M 1796 (nr inw. MNKi/B/314). Obiekt to tym cenniejszy, że sygnowany jest na grzbiecie głowni

nazwiskiem producenta OSBORN u. GUNBY, którzy to wytwórcy obok T. Gilla i T. Bate'a należeli do czołówki wytworców białej broni w Anglii, konkretnie w Birmingham, gdzie pod koniec XVIII w. koncentrowała się produkcja broni.

Wzbogacając kolekcję broni europejskiej, Dział Militariów prowadzi również zakupy broni wschodniej. Jeszcze przed utworzeniem działu w zbiorach muzealnych znajdowała się spora ilość broni orientalnej o dość dużej wartości artystycznej i historycznej. O ile broń europejska jest dostępna (mowa oczywiście o egzemplarzach mogących wzbogacić kolekcje muzealne, a nie o dziesiątkach i setkach proponowanych do zakupu, lecz będących jedynie „resztkami” czasów dawnej świetności), o tyle broń wschodnia jest już o wiele rzadsza na rynku polskim. Dlatego każdy dobry obiekt jest dla muzeum wielką okazją. W roku 1984 trafiły do naszych zbiorów dwa egzemplarze. Strzelba turecka z XVIII w. (nr inw. MNKi/B/312) sygnowana na lufie (sygnatura jeszcze nie rozszyfrowana) o stosunkowo prostej dekoracji. Drugim zabytkiem wartym odnotowania jest sztylet indyjski, tzw. KATAR (nr inw. MNKi/B/320), który charakteryzuje się specyficzną formą konstrukcji rękojeści zupełnie odbiegającą od schematów europejskich. Zwłaszcza ten ostatni obiekt jest stosunkowo rzadki na rynku antykwarycznym i nabycie go do zbiorów było dla działu niewątpliwym wydarzeniem.

Ryszard de Latour